

ків секції. Кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії Гуманітарного інституту НАУ У.П.Кошетар розглянула взаємозв'язок між загальною та прикладною етикою в професійній діяльності й освіті. Канд. філос. наук, старший викладач кафедри філософії НАУ С.М.Ягодзінський розглянув феномен Болонського процесу, зокрема можливість застосування досвіду провідних іноземних вузів щодо впровадження новітніх інформаційних технологій в українських закладах освіти. У подальшій роботі секції активну участь взяли аспіранти НАУ та інших ВНЗ України. Найбільше зацікавлення у присутніх викликала доповідь аспіранта Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України О.В.Живаги, що була присвячена розвитку педагогічної науки в Україні.

Роботою секції 3 «*Проблема адаптації сучасного університету до запитів науки*» керувала канд. філос. наук, доцент кафедри філософії НАУ Н.М.Сухова, яка у своїй доповіді розглянула сутність інформаційного суспільства та його роль як гармонізатора науки і вищої освіти в системі цивілізаційних координат. Розглядалися проблеми й можливості підвищення інтересу студентів до гуманітарних дисциплін. У роботі взяли участь викладачі філософських дисциплін, психологи й педагоги.

У доповіді доцента кафедри філософії Гуманітарного інституту НАУ, канд. філос. наук

Р.А.Черноног звернуто увагу на необхідність толерантного ставлення людей один до одного у наші часи глибоких суспільних трансформацій, основну увагу доповідач приділила феномену гендерної рівності. Зростанню значення філософії в сучасну інформаційну епоху був присвячений виступ канд. філос. наук, доцента кафедри філософії НАУ О.А.Матюхіної, який викликав значний інтерес учасників секційного засідання, адже саме філософія формує світоглядні основи особистості, вчить її принципам плюралізму та толерантності. У подальшій роботі секції активну участь взяли аспіранти, асистенти та студенти НАУ, які виступили з доповідями, присвяченими проблемам гармонізації сучасної освіти та науки в Україні.

Підсумки роботи конференції підвела професор Л.Г.Дротянко. Вона зазначила, що, не зважаючи на складні кризові явища сучасної інформаційної епохи, такі конференції є надзвичайно корисними, оскільки вони дозволяють їх учасникам в режимі живого спілкування обмінятися досвідом і напрацюваннями в галузі викладання гуманітарних дисциплін. Учасники конференції рекомендували врахувати результати обміну досвідом в навчальному процесі та включити їх в навчальні й робочі програми гуманітарних дисциплін. Найкращі доповіді було вирішено опублікувати у «Віснику Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія».

І.В. Богдановський,
канд. філос. наук, доцент

VII Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти»

27 травня 2009 р. відбулася щорічна VII Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти», присвячена 90-річчю Національної академії наук України.

Організаторами конференції виступили фізико-математичний факультет НТУУ «КПІ» та відділ історії науки і техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України. Питання, що розглядалися на конференції, були присвячені висвітленню історії Академії наук України, ролі КПІ в її розбудові, зв'язку академічної та вузівської науки, розвитку фундаментальних ідей та теорій сучасного природознавства і техніки.

У конференції приймали участь студенти, аспіранти, молоді вчені вузів та наукових установ Ро-

сії, США, Туреччини, України. Серед них студенти та науковці Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Одеського національного політехнічного інституту, Національного університету «Львівська політехніка», Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара та ін.

Конференція традиційно відбувалася в науково-технічній бібліотеці НТУУ «КПІ» ім. Г.І. Денисенка. Привітання та побажання плідної роботи учасникам передав проректор з наукової роботи НТУУ «КПІ», член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко. Голова оргкомітету конференції, декан фізико-математичного факультету, доктор технічних наук, професор В.В.Ванін наголосив на необхідності підвищення якості фундаменталь-

ної освіти в технічному університеті, чому сприяє вивчення історії науки і техніки України в контексті розвитку світової науки. Директор науково-технічної бібліотеки В.Г.Дригаїло розповів про історію бібліотеки та її сучасні можливості — створення електронного каталогу та доступ до мережі Інтернет у читальних залах. Старший науковий співробітник відділу історії науки і техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України А.С.Литвинко зазначила, що становлення найбільш авторитетного наукового закладу нашої країни — Національної академії наук України — мало дуже цікаву і часом драматичну історію. А.С.Литвинко також підкреслила актуальність історії науки для формування світогляду науковця та розповіла про широкі можливості для молодих вчених у проведенні історико-наукових досліджень в Академії наук.

Важливою рисою конференції стало те, що на пленарному засіданні було прочитано ряд доповідей. Завідувач кафедри загальної та теоретичної фізики ФМФ КПІ, академік НАН України В.М.Локтев виступив з доповіддю «Чого чекати від фізики XXI століття?» Він акцентував увагу на тих фундаментальних досягненнях фізики ХХ ст., які стали вирішальними у формуванні сучасної картини світу, а саме: відкриття штучного ділення ядер, відкриття транзисторного ефекту та поява лазера. Він також виділив найбільш актуальні питання фізики, розв'язання яких дозволить одержати принципово нові результати в природознавстві та техніці.

Директор технічного музею НТУУ «КПІ» Н.В.Писаревська у доповіді «Технічні музеї світу» розкрила значення технічного музею як потужної наукової установи та розповіла, яку величезну роботу проводить музей Київського політехнічного інституту для висвітлення досягнень та внеску у світову науку і техніку випускників та науковців нашого інституту.

Доповідь «Український аспект у розвитку фізики напівпровідників», яку прочитав доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту фізики НАН України В.А.Шендеровський, продемонструвала, що українські вчені завжди працювали та працюють на передових рубежах фізичної науки. Він зосередив увагу учасників конференції на необхідності ґрунтовного дослідження та вивчення наукової спадщини українських вчених.

Доцент кафедри загальної та теоретичної фізики КПІ Л.П.Пономаренко, окреслюючи основні напрями роботи конференції, повідомила, що до організаційного комітету конференції було подано більш ніж сто доповідей, переважну більшість з яких було рекомендовано до друку в збірці матеріалів конференції.

Проблеми, що підіймалися та обговорювалися доповідачами, охоплювали як загальні, так і конкретні питання розвитку природознавства та технічних наук. Так, студентка V курсу ФМФ О.Колтачихіна висвітлила роль завідувача кафедри фізики КПІ у 1918 — 1929 рр., академіка О.Г.Гольдмана у створенні Інституту фізики, а також наукові здобутки інституту у перше десятиріччя свого існування. Роль учених Київського політехнічного інституту на початковому етапі розбудови Академії наук була розкрита в доповіді «Внесок С.П. Тимошенка в організацію Української Академії наук» аспіранта ХПІ І.Анненкова, про створення першого академічного інституту НАН України — Інституту механіки ім. С.П. Тимошенка — розповіла студентка КПІ Г.Колесник. Науковий співробітник ДПІ Л.Баштова висвітлила етапи творчого життя видатного київського математика Б.Я.Букреєва, про видатного вітчизняного вченого та організатора науки, президента НАН України, академіка Бориса Євгеновича Патона розповіла студентка першого курсу зварювального факультету В.Жук. Співпраця між науковцями академічних інститутів та вищих навчальних закладів розкривалась в доповідях, присвячених розвитку кібернетики в Україні (О.Хорчев), дослідженню штучних матеріалів в Інституті надтвердих матеріалів ім.В.М.Бакуля НАН України (О.Бордог), розвитку матеріалознавства в Україні (О.Сімонов), становленню ядерної фізики та енергетики (О.Холодовський, Т.Гриненко) та ін.

Сторінки історії природничих та технічних наук в Україні та світі були висвітлені в доповідях аспіранта Одеського національного політехнічного інституту І.Батова, який розкрив значення відкриття в Одесі першої електротехнічної школи Одеським відділенням Російського технічного товариства, та студента НТУУ «КПІ» Р.Шевчука, який проаналізував розвиток у працях А.Ейнштейна однієї з фундаментальних ідей сучасності — ідеї квантів.

Багато цікавої, корисної та дискусійної інформації почули учасники конференції в доповідях, які стосувалися сучасного технологічного світу — нанотехнологій та їх застосування (О.Березньова, О.Бабко, Є.Панюта, Т.Михальшин), оптоволоконних ліній зв'язку (М.Кабаченко), бездротових систем передачі даних (А.Колихалов), супутникових систем навігації (В.Науменко, І.Курінний) та ін.

Старший науковий співробітник відділу історії науки і техніки ЦДПН ім.Г.М.Доброва О.Г.Луговський відмітив високий рівень більшості доповідей учасників та запропонував подати до друку у фахових виданнях історико-наукового

профілю декілька студентських робіт, серед них: доповідь студентки 5 курсу ФМФ НТУУ «КПІ» О.Колтачихіної «Інститут фізики НАН України в перше десятиріччя свого існування (з нагоди 80-річчя Інституту фізики)», доповіді студентів 1-го курсу ФЕЛ НТУУ «КПІ» В.Науменка та І.Курінного «Розвиток систем навігації: супутникові системи GPS та ГЛОНАС» та І. Гарбуза «Виникнення та перспектива технології E-ink».

Підсумовуючи результати роботи конференції, доцент ФМФ НТУУ «КПІ» Л.П.Пономаренко висловила загальну впевненість у тому, що подібні конференції сприяють підвищенню інтересу до вивчення природничих та технічних дисциплін, формують навички проведення науково-дослідницької роботи та дозволяють дослідити й оприлюднити досі невідомі сторінки історії науки, техніки та освіти в Україні.

А.С. Литвинко,

канд. фіз.-мат. наук, ст. наук. співроб.

відділу історії науки і техніки ЦДПІН НАНУ

Засідання республіканського семінару «Із історії академічної науки»

14 травня 2009 р. в рамках проведення Всеукраїнського фестивалю науки у відділі історії науки і техніки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України відбулося засідання Всеукраїнського семінару з історії науки і техніки, присвячене 90-річчю Національної академії наук України.

На семінарі були присутні науковці й освітяни з Києва, Харкова, Дніпропетровська та Чернігова, зокрема, представники Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Київського університету економіки і технологій транспорту. Обговорюючи процеси становлення НАН України, її здобутки та маловідомі сторінки, учасники семінару акцентували увагу на тих фактах, які обов'язково мають бути висвітлені при написанні об'єктивної історії Академії. Так, завідувач відділу історії науки і техніки д-р фіз.-мат. наук, професор Ю.О.Храмов наголосив на необхідності вважати датою заснування Академії наук 14 листопада 1918 р., коли гетьман П.Скоропадський затвердив закон про заснування Української академії наук, надрукований у «Державному віснику», та видав наказ про призначення перших дійсних членів (академіків) УАН. Ця дата замовчувалась офіційною радянською історіографією, а за дату заснування Академії обиралось 12 лютого 1919 р., коли після входу до Києва радянських військ відбулись перші надзвичайні Загальні збори членів Академії наук.

Канд. фіз.-мат. наук, доцент кафедри загальної та теоретичної фізики НТУУ «КПІ» Л.П.Пономаренко розповіла про свій досвід роботи з написання історії Відділення фізики і астрономії НАН України та висловила переконання у необхідності проведення аналогічних досліджень

щодо інших відділень Академії, які б спирались виключно на першоджерела та оригінальні архівні документи. Доповідачка також підкреслила необхідність розкриття взаємозв'язку академічної та вузівської науки, традиційного від часу заснування Академії, серед перших членів якої були професори Київського політехнічного інституту С.П. Тимошенко та М.Ф. Кашенко, професор Київського університету Св.Володимира П.А. Тутковський.

Канд. фіз.-мат. наук, ст. наук. співроб. відділу історії науки і техніки ЦДПІН ім. Г.М.Доброва НАН України А.С.Литвинко наголосила на необхідності більш ґрунтовного висвітлення у виданнях з історії Академії становлення та розвитку статистичної фізики в Україні, оскільки дана наука несе принципове світоглядне навантаження, а також тому, що в галузі статистичної фізики в Україні одержані визнані у світі результати (Л.Д.Ландау, І.М.Ліфшиць, О.І.Ахієзер, М.М.Боголюбов, І.Р.Юхновський, Д.Я.Петрина, С.В.Пелетмінський), сформовано профільні відділи (Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Інститут математики, Інститут теоретичної фізики), Інститут фізики конденсованих систем НАНУ у Львові, а також наукові школи.

Канд. іст. наук, ст. наук. співроб. відділу історії науки і техніки ЦДПІН ім. Г.М.Доброва НАН України О.В.Романець висловила свої пропозиції щодо викладення розвитку та стану генетичних досліджень в Україні у XX ст. та запропонувала показати створення установ НАН України в галузі генетики, напрями їх роботи й основні наукові результати — від організації у 1923 р. Комісії з експериментальної біології і генетики до створення у 1991 р. Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАНУ.